

УДК 336:502.4

Г. Г. Трохименко, д.т.н.

М. В. Грубий, аспірант

Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова, Миколаїв

АНТРОПОГЕННИЙ ВПЛИВ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ЕКОСИСТЕМИ ВЗДОВЖ ТИЛІГУЛЬСЬКОГО ЛИМАНУ

Тилігульський лиман – найбільша водойма північного Причорномор'я та найчистіший лиман України, прозорість якого досягає 7 метрів. Тилігульський лиман має солоність, яка в деякий період досягає 30 проміле, що в свою чергу визначає особливості флори та фауни лиману та прибережних лучних екосистем. Зокрема, особливістю і цінністю акваторії Тилігульського лиману є зростання тут 13 видів водоростей, занесених до Червоної книги України.

Тилігульський лиман є об'єктом Смарагдової мережі та важливим водно-болотним угіддям міжнародного значення. Тилігульський лиман є місцем гніздування значної кількості птахів, частина Азово-Чорноморського міграційного коридору та його значимість для прихистку птахів зросла з початком повномасштабного вторгнення росії та руйнуванням екосистем Кінбурнського півострова, дельти Дніпра та ін.

Разом з тим спостерігається значне збільшення антропогенного навантаження на рекреаційні ділянки парку, серед яких є й особливо цінні та уразливі ділянки піщаних кіс, зонувannya яких та правила охорони досі не затверджено. Ці ділянки зазвичай є особливо привабливими для туристів, адже вирізняються естетичною красою та зручними умовами для так званого «дикого туризму» і знаходяться під постійним антропогенним впливом. Серед основних чинників впливу значним є заїзд автомобілів до узбережжя лиману, витоптування, мотогонки та ін. Зокрема, у 2022 році через туристичну діяльність та «дикий туризм» було пошкоджено близько 40% території Великої української коси, що нанесло значну шкоду популяції Морквівниці прибережної (*Astrodaucus littoralis*) та оселищу її існування.

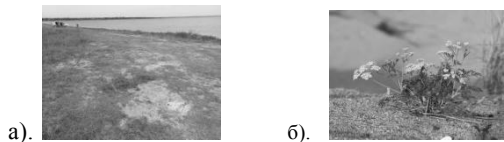

Рисунок 1 - Місця зростання (а), зовнішній вигляд (б) *Astrodaucus littoralis*

У рамках відновлення прибережних екосистем та зменшення впливу рекреаційної діяльності запропоновано комплекс організаційних, правових та охоронних заходів, зокрема, облаштування місць стоянки автотранспорту, перегляд правил та режиму охорони уразливих зон парку.